

מיפוי המבחן בעברית לכיתה ח, תשע"ו (2016)
 טור א

פריטי המבחן לפי חלוקה לנושאים	
פריטי המבחן	הנושא
1, 2, 3, 4א, 4ב, 5א, 5ב, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22א, 22ב	הבנת הנקרא
10, 11, 12, 17, 23, 24א, 24ב	לשון
25	הבעה בכתב

בטבלה שלהלן מוצגים הפריטים העוסקים בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה.

הפריטים בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה		
סוג הטקסט		ממד ההבנה
טיעון/שכנוע	מידע	
15, 20, 21	2, 4א, 4ב, 5א	איתור מידע
13, 16, 18	1, 6, 7, 8	פרשנות והיסק
14, 19, 22א, 22ב	3, 5ב, 9	הערכה וביקורת

טור ב

פריטי המבחן לפי חלוקה לנושאים

פריטי המבחן	הנושא
1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10א, 10ב, 14, 15, 16, 17א,	הבנת הנקרא
17ב, 18א, 18ב, 19, 20, 21, 22	
5, 11, 12א, 12ב, 23, 24, 25	לשון
13	הבעה בכתב

בטבלה שלהלן מוצגים הפריטים העוסקים בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה.

הפריטים בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה

סוג הטקסט		ממד ההבנה
מידע	טיעון/שכנוע	
15, 17א, 17ב, 18א	3, 8, 9	איתור מידע
14, 19, 20, 21	1, 4, 6	פרשנות והיסק
16, 18ב, 22	2, 7, 10א, 10ב	הערכה וביקורת

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק ראשון: טקסט מידע – "תלבושת אחידה בבתי ספר"

מספר הפריט	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לבית"ס העל-יסודי
1	14	מהי מטרתו העיקרית של הטקסט?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת מטרת הטקסט; הבנת הרעיון המרכזי של הטקסט	עמידה על טיבו של טקסט (עמ' 48); קריאה והבנה של טקסטים – עמידה על מטרת הכותב (עמ' 49)
2	15	גורמים שונים משפיעים על אופי התלבושת האחידה. סמנו ✓ ליד שלושה גורמים כאלה המופיעים בהקדמה (שורות 1–13).	סגור	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דלית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
3	16	תפקידה של הפסקה השנייה (שורות 6–8) הוא –	ר"ב	הערכה וביקורת של לשון ומבנה הערכת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט	עמידה על המבנה הלוגי ועל יחסי הגומלין בינו ובין תוכן המאמר (עמ' 46); עמידה על המבנה הלוגי של הטקסט ועל הקשרים בין חלקיו (עמ' 51)
4	17	בבתי ספר רבים בארצות הברית אין תלבושת אחידה ובכל זאת יש קוד לבוש. מדוע על-פי הטקסט אין תלבושת אחידה?	פתוח	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דלית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק ראשון: טקסט מידע – "תלבושת אחידה בבתי ספר"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
44	17ב	מדוע על-פי הטקסט יש קוד לבוש?	פתוח	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
5א	18א	במהלך השנים חלו ביפן שינויים בסגנון התלבושת האחידה. מה הייתה הסיבה לשינויים אלה?	פתוח	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
5ב	18ב	יש הטוענים כי בעקבות השינויים בתלבושת האחידה ביפן הגישה החינוכית שם אינה קפדנית עוד. האם אתם מסכימים עם טענה זו? נמקו את תשובתכם.	פתוח	הערכה וביקורת של תוכן הטקסט הערכת תוכן הטקסט והבעת ביקורת עליו בליווי הנמקה	פיתוח מודעות לאפשרויות שונות של הבנת הטקסט בנסיבות שונות (עמ' 52); הערכה של טקסט וביקורת עליו – תגובת התלמיד על טענה ביחס לטקסט, בהתאם לעמדת הקורא (עמ' 52–53)
6	19	לאיזו מערכת חינוך, האמריקאית או היפנית, מתאים התיאור של התלבושת האחידה בישראל במחצית הראשונה של המאה ה-20? נמקו את תשובתכם.	פתוח	פרשנות והיסק מיון פרטי מידע והכללה; הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו	זיהוי הרעיון המרכזי (עמ' 50); הבנה לוקלית של חלקים בטקסט (עמ' 52)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק ראשון: טקסט מידע – "האופניים ככלי תחבורה"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
7	20	בשורות 12–13 כתוב: "הגדרת התלבושת האחידה משתנות ממוסד חינוכי אחד למשנהו בהתאם לתרבויות ולאוכלוסיות שונות בארץ ובעולם..." מה הקשר הלוגי בין משפט זה ובין המשך הטקסט? (שורות 14–59)?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת קשרים לוגיים שאינם גלויים בין משפטים ובין פסקות בטקסט	היחסים בין התוכן ובין המבנה והרטוריקה של הטקסט (עמ' 50); הבנת הקשרים הלוגיים בין חלקי הטקסט (עמ' 51)
8	21	בקטע העוסק בתלבושת אחידה בישראל מתוארות כמה תקופות. לאיזו תקופה מתאימה התמונה שבעמוד 8? הסבירו את תשובתכם.	פתוח	פרשנות והיסק מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט	ניתוח הרכיבים החזותיים והגרפיים בטקסט (עמ' 50); הקשרים ("הדיאלוג") שהטקסט מקיים עם טקסטים אחרים (עמ' 51); הבנה לוקלית של חלקים בטקסט (עמ' 52)
9	22	הפסקה הראשונה בטקסט כתובה בגוף ראשון רבים (למשל "אנחנו"), והמשך הטקסט כתוב בגוף שלישי (למשל "היא"). מדוע?	פתוח	הערכה וביקורת של לשון ומבנה הערכת לשון הטקסט וביקורת עליה; הבנת תפקידם של אמצעים לשוניים – רטוריים	לשון – מושגים ועניינים, נטייה (עמ' 22); האמצעים הרטוריים – הבנה של תבניות הלשון בשירות הרטוריקה של הטקסט (עמ' 61)
10	23	מיינו את צירופי המילים שלפניכם לצירופי סמיכות ולצירופי שם ותוארו:	פתוח	לשון ומטה-לשון הצירוף השמני: סמיכות, שם עצם ושם תואר	תחביר – המבנים הבסיסיים: הצירופים השמניים: שם ותוארו, צירוף הסמיכות (עמ' 36);

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק ראשון: טקסט מידע – "האופניים ככלי תחבורה"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
11	24	בשורה 18 כתוב: "... לכל חופש צריך לדעת להציב גבולות..." סמנו V ליד כל המילים שמתאים לצרף אליהן את המילה להציב.	סגור	לשון ומטה-לשון אוצר מילים	אוצר המילים והמשמעים: היבטים סמנטיים – קולקציות, צירופים כבולים (עמ' 31)
12	25	לפניכם קטע קצר. הוסיפו במקומות המתאימים את סימני הפיסוק האלה: נקודה, סימן שאלה, נקודתיים, מירכאות. אפשר להשתמש בכל סימן פיסוק יותר מפעם אחת.	פתוח	לשון ומטה-לשון סימני הפיסוק (למעט פסיק): הבנה ושימוש	הפיסוק ותפקידיו התחביריים והרטוריים (עמ' 37)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק שני: טקסט טיעון/שכנוע – "שעתם היפה: על נעורים והתנדבות"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
13	1	סמנו V ליד שתי המטרות המרכזיות של המאמר.	סגור	פרשנות והיסק הבנת מטרת הטקסט; הבנת הרעיון המרכזי של הטקסט	עמידה על טיבו של טקסט (עמ' 48); עמידה על מטרת הכותב (עמ' 49)
14	2	מה תפקיד הספרה 1 ליד שמו של מרטין בובר (מתחת לאיור)?	ר"ב	הערכה וביקורת של לשון ומבנה הבנת תפקידם של הסימנים הגרפיים הנלווים לטקסט	רכיבים חזותיים וגרפיים בטקסט הכתוב (עמ' 50)
15	3	בשורה 10 כתוב: "שעתם היפה של צעירים אלה נסתרת מאתנו כמעט לחלוטין." ציינו את שני ההסברים האפשריים לכך על-פי המאמר.	פתוח	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
16	4	באיזו מילה אפשר להחליף את המילה שמא שבשורה 11, כך שמשמעות המשפט לא תשתנה?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת משמעות של מילים ושל צירופים מתוך הקשר	מודעות להקשר הטקסטואלי שהמילה הנדונה מופיעה בו (עמ' 27); הבנת אוצר מילים בטקסט (עמ' 52)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק שני: טקסט טיעון/שכנוע – "שעתם היפה: על נעורים והתנדבות"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
17	5	בשורה 17 כתוב: "מצב רוח מרומם הפך כהרף עין לדכדוך." מה פירוש הצירוף כהרף עין ?	ר"ב	לשון ומטה-לשון אוצר מילים	אוצר המילים והמשמעים: היבטים סמנטיים – קולקציות, צירופים כבולים (עמ' 31)
18	6	שערו מה היו השאלות שנשאלו בני נוער בסקרים שנערכו בישראל (שורות 32–36). נסחו שתי שאלות שונות על-פי ממצאי הסקרים האלה.	פתוח	פרשנות והיסק הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו	הבנה לוקלית של חלקים בטקסט (עמ' 52); זיהוי מסרים (עמ' 52); תגובה על טקסט במישור העובדתי והרעיוני (עמ' 52–53)
19	7	לשם מה הביאה הכותבת את הממצאים מתוך המחקרים והסקרים?	ר"ב	הערכה וביקורת של לשון ומבנה הבנת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט	האמצעים הרטוריים ותרומתם להבלטת המסר של הטקסט (עמ' 51)
20	8	ציינו שלוש השפעות חיוביות שונות של ההתנדבות על בני הנוער המתנדבים, על-פי המאמר.	פתוח	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק שני: טקסט טיעון/שכנוע – "שעתם היפה: על נעורים והתנדבות"

מספר הפריט א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לבניה"ס העל-יסודי
21	9	קבעו לגבי כל אחת מהשאלות שלפניכם אם יש עליה תשובה במאמר. סמנו את בחירתכם.	סגור	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
22א	10א	מהי המטרה העיקרית של הכותבת בהבאת הציטוט בשורות 44–47?	ר"ב	הערכה וביקורת של תוכן הטקסט הערכת תוכן הטקסט והבעת ביקורת עליו בליווי הנמקה; הערכה וביקורת של לשון ומבנה הבנת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט	קריאה והבנה של טקסטים – עמידה על מטרת הכותב (עמ' 49); עמידה על היחסים בין חלקי הטקסט ועל האמצעים הרטוריים להבלטת המסר (עמ' 51)
22ב	10ב	האם, לדעתכם, הפסקה האחרונה במאמר מתאימה להיות פסקת הסיום? נמקו את תשובתכם.	פתוח	הערכה וביקורת של תוכן הטקסט הערכת תוכן הטקסט והבעת ביקורת עליו בליווי הנמקה; הערכה וביקורת של לשון ומבנה הבנת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט	עמידה על המבנה הלוגי ועל יחסי הגומלין בינו ובין תוכן המאמר (עמ' 46); היחסים בין התוכן ובין המבנה והרטוריקה של הטקסט (עמ' 50); עמידה על המבנה הלוגי של הטקסט השלם וזיהוי חלקי הטקסט: פתיחה, גוף, וסיום והיחסים שביניהם (עמ' 51); כתיבת טיעון (עמ' 57–58)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק שני: טקסט טיעון/שכנוע – "שעתם היפה: על נעורים והתנדבות"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
23	11	המשפט שבמסגרת הוא בדיבור ישיר. כתבו אותו בדיבור עקיף. המתנדבת אמרה: "בכל פעם שאני מבקרת את הקשישים בבית האבות, הדבר גורם לי שמחה."	פתוח	לשון ומטה-לשון תחביר: מבנה משפט תקני, התאם דקדוקי, שימוש תקני במילות יחס ובמילות קישור	תחביר: המרה: דיבור ישיר ודיבור עקיף, עמידה על הבדלי תפקיד (עמ' 36)
24א	12א	הפכו את המשפט הסביל לפעיל, ואת המשפט הפעיל לסביל. המחקרים נערכו על ידי המרכז הישראלי להתנדבות.	פתוח	לשון ומטה-לשון הפועל: פעיל, סביל, שם פועל, זמני הפועל וגופי הפועל; תחביר: מבנה משפט תקני	תחביר: המרה מפעיל לסביל ולהפך (עמ' 37); פעיל וסביל (עמ' 67)
24ב	12ב	הפכו את המשפט הסביל לפעיל, ואת המשפט הפעיל לסביל. המתנדב תיקן את המחשב של הקשישה	פתוח	תחביר: מבנה משפט תקני	

הנושא: הבעה בכתב

מספר הפריט	הפריט	סוג הפריט	ממד ההערכה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
25	במסגרות חינוך שונות, כגון בתי ספר ותנועות נוער, נערים ונערות נדרשים להשתתף בפעילויות מגוונות התורמות לחברה: ניקיון הסביבה, התרמה, חונכות ועוד. לא כל בני הנוער היו בוחרים להשתתף בפעילויות אלה מרצונם החופשי. האם אתם חושבים שיש לחייב בני נוער להשתתף בפעילויות התורמות לחברה? כתבו חיבור (טקסט) שבו תביעו את עמדתכם בשאלה זו. נמקו את דבריכם והביאו דוגמאות מעולמכם. כתבו כ-15 שורות (כ-150 מילים).	פתוח	הבעה בכתב – הבנת המטלה, תוכן ומבנה, לשון: לפי מפרט המבחן	תהליכי כתיבה (עמ' 53–56) כתיבת טיעון (עמ' 57–58)